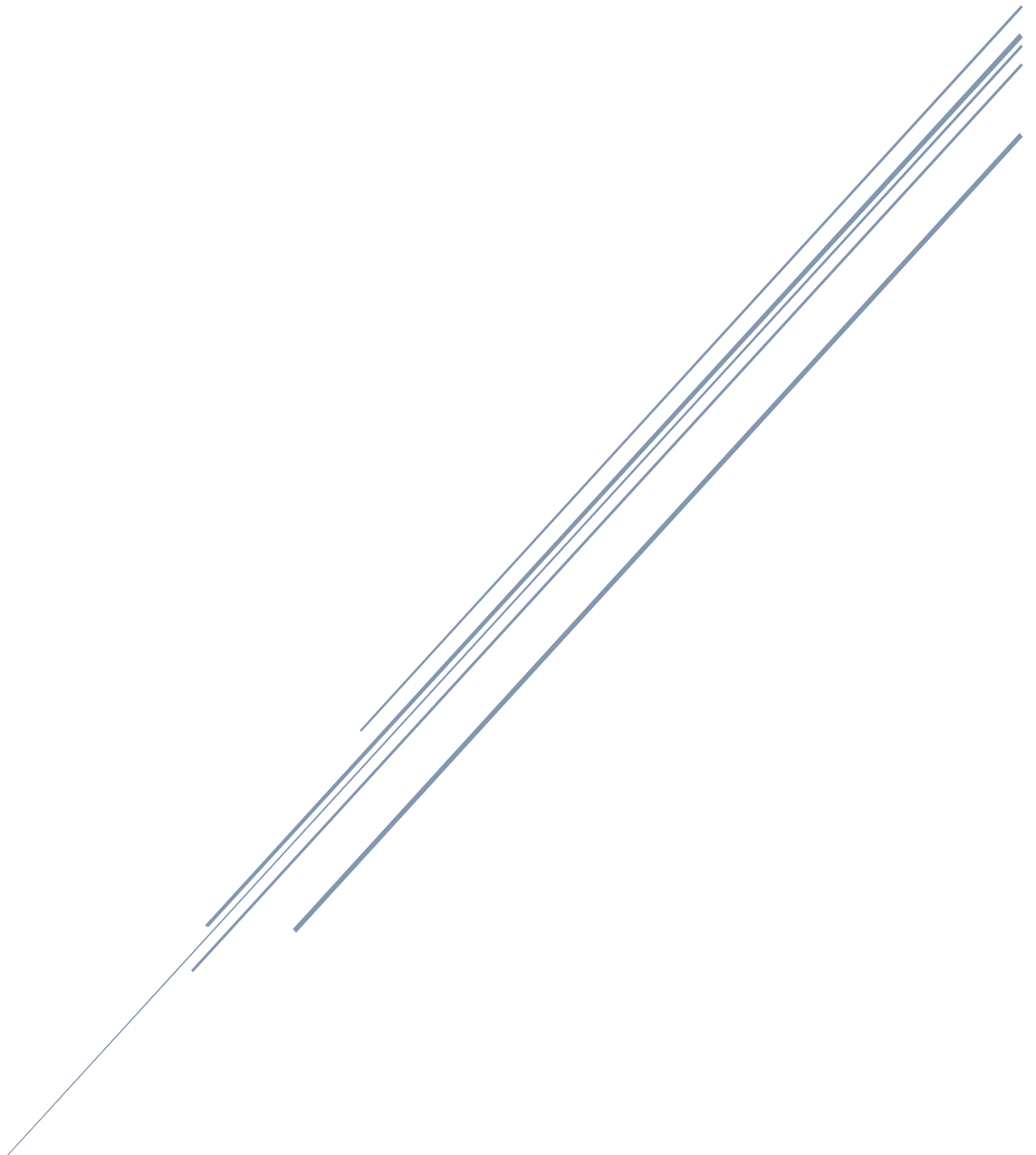

POLICY RECOMMENDATION GUIDE (LATVIAN)

Erasmus+
Enriching lives, opening minds.

This project has been funded with support from the European Commission (Erasmus+). The document reflects the views only of the ESD:SuperVision 4.0 team and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project partner consortium:

*Casa Corpului Didactic Dambovită
Daugavpils Universitāte
Daugavpils Valsts gimnazija
Integrierte Gesamtschule Oyten
Italian Association for Sustainability Science
RCE Oldenburger Muensterland e.V.
Scoala Gimnaziala Buciumeni
University of Edinburgh
Univerzita Karlova
University of Vechta
Vytauto Didziojo Universitetas*

*You may use our material under the **creative commons license for non-commercial use (CC-BY-NC)**, which means that we grant the following rights concerning the material here published:*

- *Sharing – You may share or distribute our material in any format or medium.*
- *Editing – You may remix, change and build on our material.*
- *The licensor cannot revoke these rights as long as you comply to our license terms.*

These rights are subject to the following terms:

- *Attribution – You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.*
- *Non-commercial – You may not use the material for commercial purposes.*
- *No additional restrictions – You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.*

Any data you transmit will not be passed on to third parties.

Mācīšanās nākotnei: izglītības pārorientēšana uz ilgtspējīgu attīstību

Lai mācītos nākotnei, mums visiem ir jāmācās dzīvot un strādāt ilgtspējīgāk. Ir nepieciešamas skolas, kurās ikviens rūpējas par sevi, par citiem un par planētu tagad un nākotnē. Skolas, kurās rūpējas par visu – ko un kā tās dara, kādā veidā skolēni iesaistās mācībās un darbojas kā pārmaiņu veicinātāji; kā skolās tiek pārvaldīta fiziskā vide un resursi; kā personāls un skolēni ir saistīti cits ar citu; kā skolas sadarbojas ar vietējo kopienu un kā tās sasniedz plašāku pasauli.

Tās ir skolas, kurās visos līmeņos tiek īstenota ilgtspējīga attīstība, kas ir neatņemama izglītības kvalitātes sastāvdaļa un ir iekļauta visos skolas dzīves aspektos kā daļa no visas skolas pieejas.

Kopsavilkums

- 2020.-2023. gadā Erasmus+ partneri no vairākām skolām un universitātēm Eiropā (Čehijā, Vācijā, Itālijā, Latvijā, Lietuvā, Rumānijā un Skotijā) sadarbojās projektā "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai: supervīzija 4.0", kura uzmanības centrā bija jautājums par to, kā sagatavot izglītojamos 21. gadsimta vietējiem un globāliem izaicinājumiem, risinot ANO ilgtspējīgas attīstības 4. mērķi "Kvalitatīva izglītība", īstenojot **izglītību ilgtspējīgai attīstībai (IIA)**.
- Projektā iesaistītajās skolās tika konstatēts, ka **visas skolas pieeja izglītībai ilgtspējīgai attīstībai** (tostarp skolas vīzija un vērtības, mācību programma, pārvaldība, mācību iespējas, infrastruktūra un partnerattiecības) sniedz unikālas iespējas skolēnu un skolotāju kompetenču attīstībai un daudzējādā ziņā veicina izglītības kvalitāti.
- Projektā tika apzinātas skolēnu un pedagogu **pamatkompetences**, lai konstruktīvi un atbildīgi darbotos mūsdienu pasaulē, un tika noteikti līdzekļi, kā tās novērtēt. Šīs ilgtspējības **kompetences uzlabo visas mācīšanās dimensijas** (sociāli emocionālās un uzvedības, kā arī kognitīvās) un ir saistītas ar Eiropas Komisijas izstrādātajiem dokumentiem LifeComp¹ un GreenComp.²
- "Mācīšanās nākotnei" ir paredzēta visiem skolēniem visās skolās. Projektā iesaistīto skolu pārstāvji norādīja, ka **skolēnu iesaiste** izglītībā ilgtspējīgai attīstībai veicina pozitīvāku attieksmi pret mācīšanos, uz informāciju balstītu lēmumu pieņemšanu un rīcību, labākas personiskās un pilsoniskās prasmes, labāku labklājību un augstāku sasniegumu un sekmju līmeni.
- Daudzi skolotāji nejūtas gatavi mācīt skolēniem ilgtspējību. Tika konstatēti šādi galvenie **veiksmīgas skolotāju sagatavošanas** un pastāvīgas profesionālās izglītības elementi, kuru rezultātā skolotāji un skolu vadītāji ir pārliecināti, motivēti un prasmīgi pievērsties izglītības ilgtspējīgai attīstībai jautājumiem: IIA pamati –pārveidojoša mācīšanās; sistēmiskā domāšana – mācīšanās nākotnei; mācīšanās un mācīšanas pieejas; ieguldījums visas skolas pieejā; mācīšanās un novērtēšana; skolu tīkla veidošana izglītības ilgtspējīgai attīstībai jomā.
- Projektā iesaistītie partneri secināja, ka visās partnervalstīs skolu iesaiste izglītībā ilgtspējīgai attīstībai vēl nav tik izplatīta, kā tam vajadzētu būt. Ir **nepieciešamas būtiskas pārmaiņas**, lai nodrošinātu, ka tas notiek visās skolās un plašākā sabiedrībā kā daļa no visas skolas pieejas, lai sagatavotu jauniešus nākotnei.

¹ EC. (2020) LifeComp: The European Framework for Personal, Social and Learning to Learn Key Competence. doi:10.2760/302967, JRC120911.

² EC. (2022). GreenComp: The European sustainability competence framework. doi:10.2760/13286, JRC128040. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>

Projekta "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai: supervīzija 4.0" programma 2020.-2023. g. ir parādījusi, ka skolu izglītības pārorientēšana uz ilgtspējīgu attīstību, izmantojot visas skolas un kopienas pieeju, prasa, lai ir:

• **Izglītojamie**, kas ir:

- veselīgi, laimīgi un apveltīti ar pārveidojošām kompetencēm, kas viņiem nepieciešamas nākotnē;
- atbalstīti, lai vadītu mācīšanos un kā "pārmaiņu veicinātāji" dotu jēgpilnu ieguldījumu skolas un plašākas kopienas dzīvē.

Skolotāji un skolotāju izglītotāji, kas ir:

- - apveltīti ar pārveidojošām kompetencēm, kas viņiem nepieciešamas, ņemot vērā nākotni, ar kuru viņi saskaras;
- - pārliecināti par savām zināšanām un izpratni par attiecīgajiem ilgtspējīgas attīstības jautājumiem;
- - izmanto uz rīcību orientētu pedagoģiju, kas, kā pierādīts, atbalsta efektīvu izglītību ilgtspējīgai attīstībai;
- - sagatavoti strādāt ar stratēģiskām metodēm un instrumentiem, lai ilgtspējīgas attīstības tēmas iekļautu visās mācību aktivitātēs;
- - atbalstīti, lai veicinātu iesaistīšanos ilgtspējīgas attīstības jautājumu risināšanā saistībā ar reālās dzīves kontekstu.

Skolu vadītāji, kas ir:

- pārliecināti par savām pamatprasmēm, kas nepieciešamas, lai veidotu un īstenotu spēcīgu ilgtspējīgas attīstības ētiku savā skolā, un ir kompetenti tās apgūt;
- sagatavoti, lai šo ētiku iestrādātu skolas kultūrā, mācību programmās un darbībā, kā arī attiecībās ar sabiedrību;
- pilnībā iesaistīti stratēģisko plānu un ar tiem saistīto pasākumu izstrādes atbalstīšanā, kas veicinās pārmaiņas.

Vietējie un valsts līderi, kas ir apņēmušies:

- iekļaut izglītību ilgtspējīgai attīstībai stratēģiskajos izglītības plānos, izpildot galvenās izglītības prioritātes un saskaņojot ar citām politikas programmām kā daļu no "visas vietējās/valsts valdības" pieejas;
- pieprasīt un sniegt atbalstu vadītājiem pārmaiņu vadības procesos, lai īstenotu visas iestādes pieeju izglītībai ilgtspējīgai attīstībai;
- noteikt prasības, tostarp profesionālajā izglītībā, lai pedagogi savas karjeras laikā pilnveidotu kompetences izglītības ilgtspējīgai attīstībai jomā, kas ir daļa no tā, ko nozīmē būt efektīvam pedagogam;
- veicināt saikni starp skolām, kā arī starp skolām un plašākām kopienām.

Learning for the Future: Recommendations for Curriculum Development and Practice

School engagement with education for sustainability as a curriculum priority in all partner countries is not yet as widespread or mainstream as it should be.

The ESD SuperVision 4.0 Erasmus+ Project developed a **Curriculum Development roadmap**, with recommendations derived from work on the curriculum development of participating schools, the research and experiences of partner organisations and evaluation of the project.

1. Towards a whole school approach to ESD

Taking a whole school and community approach is crucial to reorienting curricula towards sustainability, and is an essential part of educational quality. Enabling the changes required to develop a whole school approach means school development of targeted policies which recognise the role of all students, teachers, school managers and staff as well as partners in the wider community. To initiate the change process leadership is required.

Key dimensions of a whole school approach are:

CULTURE

Co-creation of a **clear and coherent vision and values**

Leadership and management, embedding education for sustainable development in the quality criteria of the school

Professional learning

CURRICULUM

Teaching and learning opportunities and approaches

Assessment for improvement

CAMPUS

School infrastructure and operations

COMMUNITY

Partnerships and networking

Recommendations for making progress towards a whole school approach are:

- School leaders are equipped with the tools for change management, to support them in embedding a strong sustainable development ethos in the culture, curricula and operations of their school and its relationship with the wider community
- 'ESD Teachers' or 'ESD Supervisors' are identified to support the initiation, co-creation and co-development of a change process for the implementation of ESD in schools
- Self-assessment tools are used as an ongoing component in the process of developing a whole school approach

2. Key competences for students and educators

A whole school approach requires that sustainability themes are embedded throughout the curriculum, providing unique opportunities for competence development of students and teachers and contributing to the quality of the education provided by meeting core educational priorities. This should be addressed through action-oriented teaching and learning approaches appropriate for the specific learners and their local contexts and relevant to current policy frameworks

Recommendations for curriculum design supporting a whole school approach to ESD are:

- The 17 UN Sustainable Development Goals provide a good starting point for introducing sustainability across the school curriculum. They concentrate teaching and learning on real-world themes, involving all relevant disciplines.
- Although themes can be introduced in separate subjects, interdisciplinary learning is most appropriate, addressing complexity and making the learning more meaningful for students
- A learner-centred competency-based curriculum is adopted, emphasising learning outcomes and supporting students to engage constructively and responsibly with today's world.
- Curriculum design addresses the following sustainability competences, enhancing all dimensions of learning (socio-emotional and behavioural as well as cognitive.). This supports current EU frameworks: LifeComp and the European Sustainability Competence Frameworks.

When adapted to local school contexts this framework has an impact on practice, as an integral aspect of a whole school approach

Competences for sustainable development	
Dimensions of learning	Key abilities
HEAD Cognitive (Learning to know)	Critical thinking; Systems thinking; Creative thinking
HEART Social and emotional (personal) (Learning to be and to live together)	Communication; Collaboration; Solidarity
	Reflexivity; Value-orientation; Responsibility
HAND Behavioural (Learning to do)	Exploring alternative futures; Innovative decision; Transformative action

- SOLO (Structure of Observed Learning Outcomes) taxonomy is recommended as the basis for describing learning outcomes and assessment of the competences, describing progressively levels of student achievements.

3. Teacher training and ongoing professional learning opportunities

Many teachers do not feel ready to teach sustainability, and professional learning opportunities are required to enable all school staff at every level to fully engage with a whole school approach. Mainstreaming ESD into existing professional learning programmes for student teachers and existing teachers supports transformational change in schools.

Individual schools should carry out ongoing rigorous self-evaluation of professional learning needs to enable full engagement with a whole school approach.

Recommendations for professional learning that supports a whole school approach to ESD are:

- Undertake professional learning with **groups of staff over an extended period of time**. This supports the development of teacher competences and deeper learning, rather than one-off sessions for individual teachers
- Support **collaboration and peer learning** to activate a culture change in schools
- Start from a **self-assessment and reflection** on the actions already implemented to bring out strengths, weaknesses and opportunities
- Provide opportunities for critical **reflection and self-evaluation**, to increase awareness of professional skills
- Offer **opportunities for cooperative learning and mentoring** to strengthen the ability to work in teams
- Support development of both **theoretical and methodological pedagogical skills** shown to support effective education for sustainable development
- Use **innovative and alternative methodologies** to let participants experience non-traditional ways of managing teaching and learning processes
- be strongly connected and **responsive to the specific needs of the different school contexts** different levels and areas of needs
- support networking learning by **fostering cooperation between educational institutions other stakeholders**

- **evaluate the impact** of the professional learning and resources offered

Key elements of successful teacher training and ongoing professional learning that results in teachers and school leaders that are confident, motivated and skilled to address ESD were identified as: ESD fundamentals - learning for transformation; Systems thinking – learning for the future; Learning and teaching approaches; Contributing to a whole school approach; Learning and assessment; Networking schools on ESD.

Professional learning needs, identified through this project, are in supporting teachers and school staff to:

- Design and implement **interdisciplinary activities** that will transform the traditional school curriculum.
- Build **experiential learning environments** that engage students in real world problems.
- Support **development of pedagogical skills and techniques** for conducting effective ESD activities, including the use of inclusive and differentiated teaching strategies and materials
- Engage with innovative approaches for **assessment of learning outcomes**
- **Engage with students** to develop their sustainability awareness and sense of responsibility as decision makers and agents of change. Promote the development of students' awareness and agency regarding financial management and decision-making processes of the educational institution.
- Build **pathways to micro-entrepreneurship**
- **Participate in ESD opportunities** already offered by the school.
- **Collaborate** with other educational institutions and stakeholders related to sustainability issues
- **Promote dialogue with local governments** to develop consistent and integrated practices between educational institutions and communities
- Extend their **knowledge on certain topics** such as the circular economy or the possibility of starting fund-raising activities.

For more information about the resources developed in the ESD SuperVision 4.0 Erasmus+ project please contact the Project Lead: University of Vechta, Germany.